

SZILÁGY SOMLYÓ

POLITIKAI LAP

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Előfizetés ár:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyedévre 2 K.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR

Hivatalos hirdetések díja fél hasábig 8 korona.

Nyiltér soronként 50 fillér.

Magánhirdetések megegyezés szerint.

Olvasóinkhoz.

Hazánkban a közérzés ma, úgy politikai, mint társadalmi téren az elégedetlenség, a nyugtalanság és csaknem a reménytelenség tünetei közt hányódik. A sajtó a maga ríktó színeivel a közérzésnek szinte torzképét rajzolja meg. E napról-napra, hétről-hétre ismétlődő pillanatsfelvételek egyre növelik a zavart az elmében és szívekben és a nemzetet sötétlétővé teszik. Terjedőben van a pesszimizmus, nagyobb a fogékonyság a baljóslatok, a valószínűtlenségek, a hitetlenségek, a képtelenségek iránt. A rossz könnyebben talál hitelre, mint a jó, — a közfgyelem inkább áll a rombolás, a vakmerő handabandázás és a kölcsönös gyalázkodás szuggesztiója alatt, mint a komoly munka, a nemes törekvések és a szeplőtelen példák hatása alatt. A nemzet e szokatlan, rendellenes lelkiállapotának a sajtó nemcsak tükrö, de részben okozója is.

E nehéz időjárásban a hazafias sajtó feladata szembeszállni a mesterkélten szított reménytelenséggel, rémlátással és színlelt kétségbeeséssel. A gondviselés a mai nemzedék vállaira óriási terheket, nemzedékekre kiható politikai és társadalmi feladatot rótt. Magyarország ujjaéremtése a feladat.

A „Szilágysomlyó“, mely immár XXXII-ik évfolyamába lépett, a nemzet e korszakalkotó erőmegfeszítésében részt kér

és részt akar venni, — biztatója, utmutatója, fegyvertársa lesz mindazoknak, akik a nemzet sorsa jobbrafordításán fáradoznak, — ellensége mindazoknak, akik kishitűségből, tudatlanságból és önzésből az ujjaéremtés nagy munkáját zavarják, ócsárolják és lehetetlenné tenni akarják. Ugy érezzük, hogy a „Szilágysomlyó“-nak, mint teljesen független sajtóorganumnak feladata nem a helyzet, a dolgok célzatos összezavarása, kiélesítése, haszonleső érdekből, vagy önző pártszenvedélyből, — hanem a valóság, akár kedvező, akár kedvezőtlen valóság becsületes föltárása és pártatlan megítélése, hogy szilárd közvélemény képződhessék.

A „Szilágysomlyó“, legelső sorban Szilágysomlyóvármegyének s ebben Szilágysomlyóvármegyének és vidékének érdekeit és speciális óhaját kívánja képviselni. Ez irányban kifejtett munkásságunk szerezte meg a „Szilágysomlyó“ számára a közönség bizalmát az elmúlt három évtized alatt. Fő törekvésünk lesz ezt a bizalmat a most megkezdett XXXII-ik évfolyamban is kiérdemelni.

Köszönetet mondunk munkatársainknak és mindazoknak, akik nehéz feladatunkban eddig is segítségünkre voltak és kérjük, hogy nagyrabecsült közreműködésüket e laptól jövőre se vonják meg, hogy az a munkatársak tömörülésével kitűzött feladatának, magyar hazánk megtámadott alkotmánya védelmének, a közszabadság biztosításának kiépítéséhez hozzájárulni,

vármegyénk, legközvetlenebbül pedig Szilágysomlyó város és vidéke speciális érdekeit előmozdítani képes legyen.

1914.

Az elmúlt 1913-ik évre vonatkozólag ugyancsak bevált a 13-as számhoz fűzött babonás hit. Az ég és föld csapásaiból bőven kivettük részünket az elmúlt évben, nyomorral és szenvedéssel léptük át az új év küszöbét. A vagyoni pusztulással együtt jár az erkölcsi romlás is. Az 1913-ik évben Európában dult romboló viharok s gazdasági válságok legérzékenyebben a magyar nemzetet sújtották. A dér is a gyengébb növényzetet teszi jobban tönkre; mi vagyunk Európában a legárvábbak, a legelhagyatottabbak, a magyar nemzet. A vagyoni pusztulásnak és erkölcsi romlásnak káros következményei reánk nézve végzetessé válhatnak. A gazdasági erő mértéke a nemzeti erőnek. A polgárok jelleme legfőbb biztosítóka a nemzetek fennmaradásának. Ahol az állami társadalmat fenntartó ezek a nemzeti erők hiányoznak, ott a szervezet már beteg, közel van a bukás, amely a társadalmakra ép úgy mint az egyénre, megmásíthatatlan törvény, ha az éltető erők elfogytak. Gazdasági erőre, erős nemzeti érzésre, tántoríthatatlan polgári jellemre nekünk

Az én göcseji legációm.

Irta és a „Dalaskör“ estélyén felolvastaj:
L. Kiss Zoltán.

Hölgyeim és uraim! Hallották-e valaha Girgáciának híreit? Ugy-e nem? Nehogy azt higgyék, hogy Taliánországban van, Dunántulnak egyik hepe-hupás vidékét hiják így a pápai kálomista diákok amelynek déli részén fekszik Göcsej. Ez a Göcsej sem egy község, hanem egy érdekes nyelvjárású vidék, ahol a sáros disznót „cséros disztu“-nak mondják s ahol az asszonyok (vagyis a „házi nyelvészek“) a férj-uramokkal nem veszekedni, hanem „pörünyi“ szoktak s a leányaikat örömet „adnájik férhő“, csak „évönnnejik.“ A göcseji magyar „avve“ se sokat törődik, hogy mit tanít a magyar hangzóilleszkedés törvénye s biz ő nem kocsiival, hanem „kocsiive“ jár. A vendégeit meg azzal fogadja, hogy „üllön már lő“, merő a nyelve még akkor se fordul rá a „j“-re, ha magáról ő felségéről „esnejik“ is szó s ezért Göcsejben a „király“ „királ“, a „milyen“ „millen.“ Sok szónál meg még az előtt elhagyták itt a vesszőzést, mielőtt a derest eltörölték volna; ezért a göcseji „tehen“ „tehen“; ami pedig erre mifelénk „nehéz“, ott könnyebb valamivel, mert csak „nehez“ s a „kevés“ is ke-

vesebb egy vonással, mint nálunk, mert csak „keves.“

Ugy-e kérem, valóban érdekes dialektus ez a göcseji? De érdekesebb az, hogy hogy kerültem én Göcsejbe. Reám nézve pedig ma belőle az a legérdekesebb, hogy Göcsejbe jársomnak ma van a tiz éves évfordulója. Nevezetesen, ma tiz éve én voltam Göcsejnek a karácsonyi „kis legátus“-a.

Ennek azonban históriája van, amely Pápával kezdődik. No, persze nem a római pápával. Bár a reverendája ennek is elég sok, mert a Bencés-szerzetnek egyik rendháza itt van.

Az én Pápámat azonban „P“-vel írják, kálomista és magyarországi: egy város Dunántul, a Bakony aljában s arrafelé híres város, akár az Alföldön Kecskemét. Ennek is van „örög templomja“ s busan szóló nagyharangja, a melyre állítólag az volna felírva, hogy a híres debreceni Rákócinak édes testvércsöse.

Tetszett a sorsnak az Ur nem tudom hányadik esztendejében szibériai száműzetésre büntetni engem s az én imádott szülőfalumból, Budapestről Pápára, az áll. tanítóképzőbe sodort a buta Végzet. Ez az intézet akkor kezdett csirázni: alig két éves volt és a régi ref. gimnáziumba, az u. n. ó kollégiumba volt ideiglenesen elhelyezve. Ez az ódon iskola pedig nem közönséges történettel bír: diákja volt Petőfi is, Jókainak is ő volt a tudományok emelője, a mai költői-generációból pedig Lampérth Gézátt vallja ékességének. Minden tetszett nekem s ha a

tükörbe néztem egyszer-másszor, azzal hizelegtem magamnak: ki tudja, hátha belőlem is költőt faragnak az ódon falak. Szegény apámnak csakhamar sajnosan kellett tapasztalnia, hogy az ókollégiumi prepaság szunnyadó költői tehetséget fényesen kifejlesztette, amennyiben az édes rimékben csengő pénznek klasszikus költője lettem.

Azt beszélük — nem tudam igaz-e, vagy sem, — hogy ennek a pápai ókollégiumnak valamikor volt egy híres mathezis-professzora, aki azonban a diákság előtt, a sok szekunda miatt, nem volt valami népszerű. Egyszer az egyik osztály sztrájkba lépett s az öreg tudós órájáról megugrott. Hogy azonban borsosabb legyen az eset, az osztály legjelesebb rajzója, bizonyos célzatosággal, egy sikerült számárfejet rajzolt a táblára. A hatás megtudására, — amely azonban, mint látni fogjuk, visszafelé sült el — a főcinkos meghuzódott a padok alatt.

A tanár tudóshoz illő komoly ábrázattal lépett a tanterembe s amint tekintete az üres termen végig szaladt s a táblára pingált ékes számárfejhez ért, mogorva flegmatikussággal tette fel a kérdést:

— Hát a társai hol vannak?

Vannak, akik a következő esetet is a pápai ó-kollégiumhoz fűzik.

Allítólag valamelyik Eszterházy gróf, aki maga is itt tett volna érettségét, azzal a kérés-sel fordult volna a kollégium igazgatójához, hogy a iova részére is állítsanak ki érettségi

van legnagyobb szükségünk, mert mi még mindig a lenni, vagy nem lenni szörnyű kérdése előtt állunk.

Ha visszatekintünk a múltba, megállapíthatjuk, hogy a múlt század közepe óta teremtődött meg egy sereg egységes nemzeti állam Európában. Ez azt is mutatja, hogy a fejlődés milyen irányban történt előre. Törökországnak apróbb nemzeti államokra való felbomlása közelebb hozta hozzánk a nemzeti kérdést. Európa új beteg embere, az osztrák-magyar monarchia sem kerülheti ki a fajok egyesülése iránt való törekvésekkel járó problémákat, melyeknek sikeres megoldásától függ a mi nemzeti és állami létünk is. Ezeket a problémákat csak nagy küzdelmek árán lehet megoldani. Ezekben a küzdelmekben az uralkodó családnak és a magyar nemzetnek dől el a sorsa. Együtt győz, vagy bukik. A magyar nemzetnek nemzetközi helyzetére való tekintettel feltétlenül szüksége van az uralkodó család hatalmára. Minden érzelmi momentumra való tekintet nélkül ez a helyzet által megállapított törvény. Viszont az uralkodó család trónjának legerősebb biztosítója a magyar nemzetben van. Ez ismét a nemzetiségi viszonyokból önként következő kétségtelen igazság. A birodalomnak fajok szerint való szétbomlasztása egyedül a magyar nemzetnek nem áll érdekében, egyedül a magyar nem mehet más dinasztia uralma alá. Legfőbb dinasztikus érdek tehát egy egységes, erős magyar nemzeti állam megalapozása. Ezek mind aranyigazságok, azok voltak a Habsburgoknak a magyar királyi trónra lépése óta. És hogy közel négyszáz éves uralkodásuk alatt az egységes erős magyar nemzeti állam még mindig csak a magyar nemzet óhajta, fájdalom, azért van, mert ebben a kérdésben még mai napig sem tudunk egyetértésre jutni. Ebből a viszonyból kétféle igazság származott. Osztrák igazság, magyar igazság. Az osztrák igazság az a törekvés,

hogy Magyarország beolvasszassék az egységes császári osztrák birodalomba. A magyar igazság: a nemzetnek az a törekvése, hogy Magyarország állami függetlensége helyreállítsassék.

Azért vagyunk mi a többi nemzetek sorában legelhagyatottabbak, mert a mi nemzeti ideáljainkat, nemzeti céljainkat és törekvéseinket a mi uralkodónk a korona fényével és hatalmával, megvalósítani nem törekszik. A mi uralkodónk nem képviseli a magyar nemzet egyéniségét. Az osztrák császár nem engedi érvényesülni a magyar királyt. E miatt az osztrák politika szolgálatában állunk. Irott törvényeink ellenére tényleg Ausztria tartománya vagyunk. A mi állami önállóságunkat az osztrák kiegyezési törvény nem ismeri el. Ausztriában egész közjogi irodalom fejlődött ki annak a bizonyítására, hogy Magyarország az Osztrák birodalomnak a tartománya s a magyar királyi cím az osztrák császárt jogilag meg sem illeti.

A tényleges állapot alapján itélve, az osztrákoknak igazuk van. Az állami önállóság legfőbb követelményei nálunk hiányoznak, a valóságban csak tartományi autonómiával birunk. Ebben az alárendelt helyzetben az ország gazdasági érdekeinek megfelelő közgazdasági politikát nem folytathatunk, a közös gazdálkodás elszívja minden erőnket. A közös gazdálkodás miatt nem fejlődhet nálunk a közgazdaság fejlettebb foka, az ipar és kereskedelem. A közgazdaság kezdetleges állapotára, a mezőgazdálkodásra szorítkozunk, a melyet — miután annak a leghatalmasabb támogatója, az ipar és kereskedelem hiányzik — intenzívebben nem művelhetünk. A vagyonszerzéshez szükséges kereseti foglalkozások hiányában az ország népe anyagi jólétéhez nem juthatván, azt a nemzeti erőt, a mely a gazdasági erőben van, meg nem szerezheti.

Az osztrák politikát kezdettől fogva egészen napjainkig, korrupcióval tartották

fenn. A hatalomnak nagy anyagi áldozatokat kellett hozni, hogy az osztrák abszolútizmust a mindenkori parlamenti többség fenntarthatta. Időközben fejlődtek az igények, az évtizedeken át folytatott vesztegetések megfertőztették az erkölcsöket, beállott a drágaság, megdrágultak az emberi barmok is, hovatovább nagyobb összegekkel kellett tömni a pártkasszát, melyet hogy előteremthessenek, tisztességtelen állami tüzleteket kötöttek. Az osztrák politika érdekében tönkre tették az állam becsületét is. Az erkölcstelenségben a legnagyobb rekordot érték el. A külföldi panamista államférfiakat a magyar nagy hazafiak nevével gyalázzák meg.

Az erkölcstelenség terjesztése, a polgárok jellemének megrontása ma már a legszemérmertlenebb módon történik. Kibérelt tollu firkászok, megtévelyedett alakok, leplezetlenül csábitják a választókat a munkapártra, önző, személyi érdekek kielégítésének az ígéreteivel. Rázzák nagy szerüen az abrakos tarisznyát, az a párt-programm.

Széchenyi István, a nagy magyar szerint: „A zsarnokság által szerzett jólét mulékony, csak a szabad nemzet munkája, erényei által elért eredmények tömege képezi az állandót. Boldogabb a szabad, habár éhes farkas, mint a láncokra vert, habár jólakott kutya“. A mi jóvoltunk anyagi és erkölcsi erőnktől függ. Ha ezek nélkül az erkölcsi erő nélkül talál a nagy küzdelem ideje, amikor a trón és a haza érdekében szükség lesz a mi erőnkre, elveszünk.

Szálljunk magunkba az új év napján, rázzuk le magunkról mindazt a szennyet ami a múltban reánk ragadt. Becsületes munkával gyarapítsuk anyagi erőnket, erős lélekkel küzdjünk a nyomorúsággal, őrizzük meg jellemünk tisztaságát, ápoljuk a nemzeti érzést, hazánk, nemzetünk függetlenségének kivívásában való erős hitünket, mert: „meginogathatnak a trónok, kettétör-

bizonyítványt. A tudós igazgatót a különös főuri óhaj nem hozta zavarba s maró gunnyal kevert szelid mosolygással eként felelt:

Nagyon sajnálom, mi lovakat nem, ellenben néha szamarakat is érettségiztetünk.

Az én pápai prepaságom idejében még divott (s azt hiszem még ma is divik) az az ősi szokás, hogy a diákság apraja-nagyja a sátoros ünnepekre legációba — magyarul ünnepi követségbe ment. Erre a legációs kóborlásra én is szívesen vállalkoztam, de a prepák a legációzás áldásaiból ki voltak zárva. Egyszer azonban sikerült egyik diáktól egy „kis legáció“-t 10, mond tiz koronáért kisértelni. Így kerültem én Göcsejbe legátusnak.

A „nagy legátus“-om zalamegyei volt, amit nem tagadhatott le már csak azért se, mert — bár az Ur jámbor szolgájának, papnak készült — sürü szavajárása volt a zalaiakat jellemző „roszseb egye meg“.

Miután megállapítottuk az utitervet, neki-vágtunk az utnak Göcsej felé. Négy, vagy öt községbe kellett ünnepköszönteni mennünk. Nekem, mint kis legátusnak, a anyi volt az egész tisztem, hogy végig kóduljam ünnepköszöntés címen a házakat és az ezért kapott apró garasokat és piculákat zsebre vigyem. A nagy legátusnak már diszesebb hivatása volt: ő prédikációt mondott a gyülekezetnek.

A nagy legátus rendszeren a pap, a kicsi a tanító (vagy amint Dunántul mondani szokás: a mester) vendége volt.

Az egyik faluban a tanító megtudta, hogy nem apró gimnázista, hanem leendő kollégája vagyok s nekem állott, hogy a gyakorlati pedagógiából kioktasson.

— Öcsém-uram — magyarázta a vén rektor ünnepies borizü hangulattal — ne higy-

jen a tanáranak, nem ér az az elmélet egy fabakát se. Psychologia, pedagogia, didaktika: mind subiksz. A fő a gyakorlat. Ha fegyelmelni kell a sok neveletlen nebulót, a jelszavam ez: törzshajlitás előre, fogd meg a csizmád orrát, tartd a fenekedet... A zsoltárok emlékeztetésére meg pláne kiváló módszerem van. Például mond el az L. zoltárt: „Az erős Isten urának ura“... No most mond el visszafele: „Aru kankaru netsi söre za“... No, öcsém, mit szó' hozzá? Ugy-e, felséges methodika, Igyunk rája!

Alig vártam már, hogy megszabadulhassak a „tapasztalat oskolájából“ s nyakamba vettem a falut, hogy szaporodjanak a rézkrajeárok. Az öreg azonban úgy látszik hálás médiumot látott bennem és sehogyse akart tágitani tőlem, hanem utitársul szegődött. Amint mérjük a falu hóból olvadt sarát, az egyik kapuban egy öklömnyi emberecskét látunk állni. A lábai szétterpesztve, a fején egy fekete bárányszőrű sipka. Alig lehetet öt éves a kis kuruc. Amint közelebe érünk, nagyot kiált a vén rektor felé.

— Hallja! Maga az a tanító, a mi Danink tanítója?

— Én vagyok fiacskám — szolt szeliden az öreg mester. — Miért?

— Hát csak azért, mert az mondta a mi Danink, hogy bárcsak a nyaka törné le mind a két kezit, hogy ne tudna többé olyan plákákat vágni a tenyeribe.

Az öreg testvér borvirágos orra erre a nem várt megtiszteltetésre sápadtra hervadt s annyira rápirított a gyakorlati pedagógiája, hogy úgy eltűnt mellőlem, mintha kámforra volna.

Késő délután volt, mikor a másik felé ki-lődultam a faluból. Hideg volt, mert már este-

ledett s fagyini kezdett. Hogy ne fázzak, meggyorsítottam a lépéseket s közben nagyokat lihegtem keztyütlen markomba. Nagy iramodásban utólértem az előttem ballagó két parasztembert.

— Hová atyafiak? — vettem oda hevenyében a kérdést, miután amugy magyarosan köszöntöttük egymást.

— Hazafelé. Hát az urfi mi járatban van erre mifelénk?

— Én a göcseji kis legátus vagyok. Amint aztán beszédbe eredtünk, mindjárt elő ráncigáltak az atyafiak a politikát.

— Hát a politikáról mit tud, legátus ur!

— Biz' én csak a anyit bátyám, hogy az egy idegen szó.

— A biz' a! Még pedig deákszó — replikázott az öreg. De hát, mondja meg legalább azt a legátus ur, hogy mit jelent magyarul.

— Biz' én ennyit se tudok róla.

Nagyot vakar erre a másik utitárs a fején, aztán ő is neki kerekedik a beszédnek.

— No, ha se a koma, se a legátus ur nem tudja, tudom én. Hát bizony a politika akár deákul, akár magyarul, de még angliusul is, huncutság. Mivel pedig az urak csinálják, hát uri huncutság.

Még sok mókás viszontagság után, az egyik községben összetalálkoztam a nagy legátussal. Elhatároztam, hogy elmegyek meghallgatom a prédikálását. Így azután együtt mentünk templomba.

Mikor az ideje elérkezett, annak rendje és módja szerint felmegy az én nagy legátusom a szószékre s nagy lendülettel belekezd a szentírás lapozgatásába. Ókelme azonban pórul járt. Anyira épen nem, mint Csokonai, mert ő nem a szakács-, csak az énekes könyvet találta

hetnek a koronák, megcsorbulhatnak jogaink, csatákat veszthetünk, — nem az lesz a nemzetnek végpusztulása; de amikor egyszer megszűnt lobbanni a nemzeti érzés végkép kialszik a fajhoz való ragaszkodás, a nyelv iránti büszkeség, szóval kialszik a hazaszeretet, abban az országban meghuzhatják a harangokat, mert ha egy nemzet elaludt, az dicsőségesen már nem ébred fel.

A mozgó-színházak értékelése.

— A tanítók könyvéből. —

Hogy a közérkölosöket a sajtón kívül különösen a mozgószínház mily félreutrá tereli, azt a fővárosi rendőri gyermekbiróság 1911. évi statisztikája is mutatja. Letárgyaltatott 5170 ügy, miből 870 a leányokra esik. Ebből 4787 a kihágási eset s 753 esetben leánykák a részeseek. Kor szerint 12 éven aluli 571 gyermek került a rendőrbiróság elé. A leányok nagyobbbrészt csavargás s ebből eredő erkölosetlen bünök miatt állittatnak elő. S vajjon a vidéki városokban jobbak az erkölosök?

Az élet tarka krónikája nap-nap után mutatja nemcsak városon de már falun is a mozgó romboló hatását. S az evangelistának szentirásai szavai újra beteljesednek, mikor igévé akarják tenni a hazugság szellemét: . . . „hatalom adaték neki minden nemzetségen és népen, nyelven és nemzeten. És imádták őt mindnyájan a föld lakói . . .” Szinte pogányi bálványimádássá fajult a mozi-láz. Ebben pedig a legsajnálatosabb, hogy a kultúrtényező mozgószínházak alacsony üzleti érdekből a lelkek megrontóivá szegödnek, nem törődve, hogy az esöként hulló aranyok menyi ifju lelket szennyeznek be, tettek tönkre. S azok, a kik a Kinizsiek, Hunyadiak, Dugonicsok, Rákócziak nemzetvédelméből „kulturbestianizmust” szimatoltak, az ifju lelket féltve a vérengzéstől — mert hisz Lobsien és Stern William vizsgálatai szerint is a történelem érdekli a legjobban a gyermekeket — nem törődnek azzal, hogy az üzérkedő mozisok a nemzetnek mily megrontói akkor, mikor a legpiszkosabb történeteket vonultatják fel a vászonon. Jól tudják, a gyermek lélektanának motívumait a szenzációval bír

felvinni a biblia helyett. Most már mi tevő legyen? Szégyenkezve lemenjen a szent-könyvért. Gondolt egy merészet és elkezdte a textust emlékezetből vágni: Szóltott volna pedig jeles ige arról, hogy Jézus miként vendégtelt meg őt kenyérből és két halból ötezer embert. Zavarában azonban az én nagy legátusom a csodás számokat összetalálta keverni s azt mondta, hogy: Kiszta urunk ötezer halból s ugyanannyi kenyérből megvendégtelt két embert. Egy öreg paraszt észreveszi, hogy itt tévedésből a csodánál is nagyobb csodáról van szó, azért méltóságteljes komolysággal a szószék felé fordítja a fejét s alig hallhatóan így szól:

— No, ezt a csodát megtudnám tenni én is.

A nagylegátus észreveszi tévedését. Egész hidegvérrel lefut a bibliáért s egy perc alatt felveszi a textust újra. De most már a bibliából és helyesen. Azután oda szól az előbb közbeszólt atyafinak:

— Ezt tegye meg atyafi!

— Ezt is megteszem, — bölcsekedett tovább az atyafi.

— Hogyan? — pattan vissza a nem várt feleletre a nagylegátus.

— Hogyan? Hát az előbbi maradékból.

* * *

Hölgyeim és uraim! Se vége, se hossza, annyit tudnék még önöknek csevegni az én göcseji legációról. Reám nézve ma belöle az a legérdekesebb, hogy ma van a tiz éves évfordulója és sohasem hittem, hogy az én göcseji kislegátusságomat valóban ilyen diszes nagyközönség fogja jubilálni.

Hálás köszönet érte önöknek.

cselekmények dominálják. Ezt azután ki is használják. Amde, nem nekünk pedagógusoknak kell résen állani jobban a szülőnél is, ha a jövőt akarják megingatni a jelennek kapzsiságával? Sok szó esik a patronázs teendőiről is.

A kormány és hatóságok kiváló gondot fordítanak a már züllöttekre. Nem lenne üdvösebb a züllöttséget megelőzni? A büntett problémájának valósággal nincs más megoldása, mint a büntettet előidézö okok elhárítása és nagyon igaz: minden büntető törvénykönyvnél többet ér az olyan haladás, mely a büntettek megelőzését eredményezi.

Ezt a végtelenül bölcset elvet követte a magyar tanítószó, midön az utóbbi években állandóan felszinen tartotta az erkölosi nevelés egyik legnagyobb ellenségének: a mozinak a megrendszabályozását. Mintegy három éve a Keresztély Tanítók Országos Egyesülete terjedelmes memorandumban mutatott reá arra, mint lehet a mozgószínház a népműveltség egyik nélkülözhetetlen forrása. Amde a belügyminiszteriumban is ott settenkedik a magyar bürokratizmus s ezen végtelenül fontos ügyben csak nem történik semmi. Vagy talán az is törődés, hogy a főkapitány magyar fölrást is kíván a filmekben. Azért a tanítószóknak is morális kötelessége a jövő érdekében küzdeni a mozi reformjáért. Bécsben már sok történt, Berlinben még több. Az akkori erős kezű rendőrigazgató: Jagow szigorú rendeletet készített a mozgószínházak részére. A rendelet szerint a hat éven aluli gyermekek egyáltalán nem mehetnek moziba. A 6—14 éven közötti gyermekeknek pedig nem szabad felnöttek részére rendezett előadáson részt venni. Gyermekek csak külön ifjusági előadáson vehetnek részt. A rendőrség kino-osztályának cenzora a tanítószók közreműködésével végzi a munkáját. A jóváhagyott képek feltűnő helyen nyernek bélyeget, mint az Bécsben is szokásos, Amerikában, a szabadság hazájában pedig a miniszteriumak egész külön osztálya intézi a mozi-színházak az ügyeit.

A sajtó és a színház minden szónál jobban igazolja azt, hogy kultúrtényezővel mint lehet visszaélni, különösen akkor, ha ezek sivárlelkü üzérkek kezébe kerülnek, kiknél a morális és etikai szempontok mérlegénél mindig nagyobb suly a pénz. Mozi-színház tulajdonos csekély befektetéssel, mert hisz sem művészi személyzetet nem fizet, sem díszletekre nem szorul, óriási jövedelemre tehet szert. Így egyes kapzsi vállalkozók hirtelen meggazdagodnak mások erkölosi romlásán kultúrterjesztés állaple alatt, a köznek nem hasznára, hanem kárára. Okos példával jár elő Temesvár és Győr, hol a mozgószínházak tiszta jövedelmének 10—15 %-át kötelesek befizetni kulturális célra. Így Temesvár évi 80—90,000 korona, Győr pedig 30,000 korona jövedelemhez jut. Ebből is világosan kitűnik, hogy az élelmes vállalkozók mily óriási jövedelemre tesznek szert — munka nélkül.

Jól ismerjük és értékeljük is a mozi kiváló kulturát terjesztö hatalmát. Azért azt támogatni is kell, de ez nem zárja ki az ellenőrzést. Nem óhajtuk a mozikat megfojtani, csak a népműveltség igaz áldásává akarjuk tenni, az erkölosetlen tendenciák kigyomlálásával. Az iskolákat illetöleg különösen örvendetes hírt kaptunk arról, hogy Thomas Alva Edison kezításkában hordozható vetítögépet talált fel, amelyben ötnegyedórás előadáshoz ezerkétszáz méteres film helyett nyolcvan méteres kell csak. Így a mozi olcsóságánál fogva a falusi iskolákban is a pusztá teoria, — hogy a mozikepek az oktatásnak és nevelésnek igen hasznos eszközeivé lehetnek — valóra lesz váltható.

Ha a mozgó-színházak a polgári erkölosökben garázda módon gázolhatnak sáros csizmával, akkor nagyon igaz az, hogy a néptanító a maga példás viseletében fel sem veheti a versenyt, a nyers ösztönökre, elektromos világításra támaszkodó mozikkal: mert az iskola ideáljai: a nemes emberiségben nagyszerü példaképek: Hunyadiak, Rákócziak mind elhalványulnak itt a párisi gaminok és a pesti jasszok homályában.

Ezek után már csak az lehet feladatunk, reá mutatni arra, mit is kell nekünk néptanítóknak állandóan sürgetnünk, mig célt nem

érünk, hogy a mozikat oly vágányra tereljük, hol a népkulturának javát szolgálhassák.

a) Terjessze ki a belügyminiszter a mozgószínházakra is a színházakra és egyéb nyilvános jellegü összejövetelekre kötelező rendőri ellenőrzést.

b) Az ellenőrzö rendőrtisztviselőnek álljon jogában az előadást haladéktalanul betiltani, ha az nemzeti, erkölosi, vagy társadalmi tekintetben romboló irányu.

c) Rendelje el a törvényhozás, hogy mozgó-színház nyitásra engedélyt legalább hat középiskolát végzett, erkölosileg kifogástalan egyénnek ad.

d) Gyermekek csak meghatározott előadásokra bocsájtassanak. Hét órán tul csak 16 éven felüliek mehetnek mozgó-színházba.

e) A mozgó-színházak műsorát egy arra rendelt bizottság engedélyezi. A bizottság tagjai: a mozitulajdonos, a rendőrkapitány, az iskolaszéki elnök, egy tanító és egy műkritikus. Az engedélyezett filmek látható helyen lebélyegezendök.

f) A bruttó bevétel 15—30 %-ára kulturális célra megadóztatandó a tulajdonos.

Ilyen módon azután a mozgó-színházak a haladást szolgálhatják erkölosi értékek veszélyeztetése nélkül és nem lesz baj, hanem örvendetes dolog a mozi szeretete. Egyben megnyugvással pillanthatunk a jövőbe, mikor a megélhetéshez szükséges műveltséget az emberek a moziból fogják meríteni! . . .

Urbányi C. József.

A SZILÁGYOSMLYÓ

politikai lap

— előfizetési ára: —

Egész évre . . . 8 K Negyedévre . . . 2 K
Fél évre . . . 4 K Egyes szám ára 20 f

Megjelenik minden csütörtökön.

B. U. É. K.

KÜLÖNFÉLÉK.

Haza hoztak . . .

*Haza hoztak, Rodostó nagy halottja,
Két százados számkivetés után.
Haza hoztak azoknak unokái,
Kik cserb' hagytak egykor a csatán.
Harangok zúgtak. Csillogott a pompa:
Disszmagyaros daliák serege.
A gyászokocsid — az diadalszekér volt,
A temetésed meg — tündérrege.*

*S a diadalmenet fölött viharnak
Felhője volt haragvó szellemed.
Villámok abból csattogva cikáztak,
Ez a pompa vétek volt ellened,
Hiszen te rangot, kincset és családot,
Mindent elhagytál, óh mindent — azért
Hogy hü maradj hasádhoz, elvetted
Az aranyat s megtartád — az acélt.*

*Én másképen hostalak volna vissza.
Nem zúgott volna ércnyelvü harang.
Nem hangzott volna — mint a temetőben —
A sokogáson kívül semmi hang.
Koporsódat úgy vitte volna kézen,
A hazán át faluról-falura
Hős katonád koldusivadéka,
A szegény nép tömérdek tábora!*

*Rákóczi! Ha így hoznak haza téged,
Megrendül a föld és kihült a porod*

*Kigyul, kilobban csodás meteorként
És visszarobog vitéz táborod.
Hogy' tornyosodik zugó zivatarrá
A sokogás, a szívet szaggató!
S a vérlocsolta kismajtényi síkon
Diadalt harsog a tárogató!*

Jánosi Zoltán.

A „Daloskör“ mulatsága.

Hosszu szünet után ismét megnyitlak egy estére a városi színház „kapui“. A „Szilágysomlyói Daloskör“ merete megtörni azt a terjedelmes jégmezőt, mely a mulatságrendező vállalkozási szellemet nálunk is, másutt is alaposan befagyasztotta az Urnak 1913-ik, szomorú esztendejében.

A János- és István-névnapokkal súlyosított karácsonyi ünnepek után teste-lelke és zsebe ki szokott merülni az emberiségnek s így alaposan tartani lehetett attól, hogy a „Daloskör“ merész vállalkozása is befagy. De alaptalan volt az aggodalom: a 27-iki műsoros estély ha nem is hozott nagy anyagi jövedelmet, de egy tartalmas, jó hangulatu mulatság emlékével gyarapította a törekvő fiatal egyesület eddigi sikereit.

Az estély gondosan összeválogatott, nívós műsorát — mely nemcsak közepesen, de „zsufoltan“ telt házat is igazán megérdemelt volna, — dr. Nagy Lajos, a „Daloskör“ nemrég megválasztott elnöke nyitotta meg. Nagy szónoki képességről tanuskodó beszédben ismertette a Daloskör célját s törekvésükhöz a közönség támogatását kérte.

A műsor következő pontjain némi változás történt: a „Daloskör“ vendége, Tárcza Bertalan szerzeményeit, melyet Ladányi Ödönnek kellett volna műsor szerint előadnia, — Ladányi meghülése miatt a jelenlevő szerzőnek kellett elnekelnie. Ez pedig elég sajnálatos „pech“ volt azért, mert Tárcza Bertalan, a kis zeneművek tehetséges szerzője kellő hanganyaggal és előadó képességgel nem rendelkezett s így a hangulatos, dallamos nótáit nem tudta a kellő érvényre juttatni. A közönség tapsait azonban, ha nem mint előadóművész, — de mint szerző feltétlenül kiérdemelte.

L. Kiss Zoltán két érdekes kis novelláját olvasta fel. Feleslegesnek tartunk ezen a helyen kritikát mondani róluk. Az egyik a „Szilágysomlyó“ tárczarovatában olvasható. Birálja meg róla a közönség a másikat is.

A műsorban egy páros jelenet is helyet foglalt „A féltékeny férj“ címen. Az apró vigjáték nőszerépet Sárossy Etus töltötte be. Nagyon csinos „menyecske“ volt s eleven és kedves játékaért a közönségtől sok tapsot, a figyelmes rendezőségtől pedig egy nagyon elegáns virágcsokrot kapott. A darab másik szereplőjét szerénységgel tiltja megnevezni. Kritizálni meg éppen nem kívánom, — mert akár jót mondanék, akár rosszat, mindenképpen baj volna. Ha jót írnek, azt mondhatnák az emberek: „nem stül ki a szeme ilyeneket zengeni magáról!“, — ha pedig rosszat írnek, — így beszélhetnének: „Ostoba egy fickó lehet, ha szidja magát, mikor senkisémet vigyáz a kezi! Anyi jót firkálhatna össze magáról, amennyit akar, legfőlegb álnevet biggyesztene a referáda alá.“ Nil est disputandum!

Jobb lesz tehát gyorsan más témára térni át. Jegyezzük fel azt, hogy a közönségnek egy kellemes meglepetésben is volt része: a műsorban egy váratlan vendég, Rák Károly, a zilahi ref. kollégium zenetanára is közreműködött. A mesteri technikával és mély érzéssel hegedült magyar dalokat, klasszikus zenedarabokat legálább is ötször újrátta meg a közönség.

A műsor többi részét a „Daloskör“ számai foglalták le. A „Daloskör“ tagjai kitünő karmesterük, Ladányi Ödön dirigálása mellett műdalokat, vig és szomorú magyar nótákat, indulókat egyforma precizitással adtak elő s nagy haladásukról tettek tanuságot.

Az egyes műsorszámokat a közönség megelégedésére L. Kiss Zoltán konferálta be, — „ex abrupto“, mert ennek a tisztnek a betöltése csak az előre nem látott változások foly-

tán vált szükségessé. A táncos fiatalság legfőlegb annyit róhatott fel neki, hogy kissé elnyújtotta az amugy is hosszú műsort.

Műsor után reggelig tartott a tánc.

A jövedelemről a rendezőség fog számot adni.

Dr. Ajtay Ferenc.

— **Felkérjük olvasóinkat, hogy előfizetési hátralékaikat kiegyenlíteni és az 1914-ik évre is megújítani sziveskedjenek, hogy kötelezettségünknek mi is eleget tehesünk.**

— **Esküdtbírószági elnökök.** A zilahi kir. törvényszéknél szervezett esküdtbírószág elnöke dr. Perjessy Mihály kuriai bíró, a törvényszék elnöke lesz az 1914. évben. Helyettesítésére pedig Barra Károly tablai bíró nyert megbízást a debreceni tabla elnökétől.

— **Ruszka Kálmán és a nagyváradiai.** A nagyváradai „Szabadság“ közli, hogy a nagyváradai bankdirektorok Hiemesch-asztaltársasága december 27-én bankettet rendezett Ruszka Kálmán tiszteletére, akit tudvalevőleg az Osztrák-Magyar Bank nagyváradai fiókintézeténél elfoglalt főnök helyettesi állásából az új szilágysomlyói fiók főnökévé nevezték ki. A banketten Ruszka Kálmánt egy ezüstpől készült gyönyörű szivartárcával lepték meg tiszteivel. A szép emléktárgyat, melybe az asztaltársaság tagjainak neve volt bevésve, — Hiemesch Frigyes, felügyelő nyújtotta át az ünnepeltnek, beszédben méltatva Ruszka Kálmán érdemeit.

— **Hiemesch Frigyes, az Osztrák-Magyar-bank nagyváradai fiókjának főnökét, aki a szilágysomlyói bankfiók létesítése érdekében, élénk tevékenységet fejtett ki s ezáltal Szilágysomlyó város közönségének rokonszenvét megszerezte — soronkívül felügyelővé nevezték ki.**

— **Kinevezések.** A m. kir. igazságügy-miniszter Bokor Aladár zilahi kir. járásbírószági irnokot ugyanahhoz a járásbírószághoz irodatisztté; — Pákai Kálmán tasnádi ügyvédi irnokot a magyarláposi kir. járásbírószághoz végrehajtóvá nevezték ki.

— **Athelyezés.** A m. kir. igazságügy-miniszter Bölöni Károly magyarláposi kir. járásbírószági végrehajtót hasonló minőségben a tasnádi kir. járásbírószághoz helyezte át.

— **A vármegye új főlevéltárosa.** Szilágysomlyó vármegye főlevéltárosa a főispán dr. Darvai G. Arthur zilahi ügyvédet nevezte ki.

— **Miniszteri tanácsossá** nevezte ki a király Bucsi József műszaki főtanácsost, Szilágysomlyó vármegye szülöttét.

— **Közgyűlés.** A helybeli „Polgári Olvasókör“ évi rendes közgyűlését 1914. évi január hó 11-én d. u. 4 órakor a kör helyiségében fogja megtartani, melyre ez uton is meghívja a tagokat az Elnökség.

— **Egyházi mulatság.** A szilágysomlyói református egyház presbiteriuma 1914. február hó 1-én anyagi ügyeinek rendezése javára jótékonycélu táncmulatságot rendez. A meghívók nemsokára szét fognak küldetni.

— **Új postaügynök.** Szilágysomlyó vármegyében, Érmindszent községben a postai ügynökség működését folyó évi december hó 31-ével ideiglenesen megszüntették s az ezen postaügynökség postai kézbesítő kerületébe tartozó Érgirolt és Érmindszent községeket a közigazgatásilag Érgirolt községéhez tartozó Lujzatag, Nagytág és Sártag majort és közigazgatásilag Érmindszent községhez tartozó Borzás, Kávásy, Molnár, Pékhi és Récsi tanyát ideiglenesen az érszentkirályi posta és távbeszélő hivatal postai kézbesítő kerületébe osztották be.

— **Gyászrovat** Gerecze Andras, Szilágysomlyó város egyik régi, tekintélyes polgára, ki hosszabb időn át a városi képviselőtestületnek is érdemes tagja volt — meghalt karácsony szombatján. December 26-án temették el általános részvét mellett. A gyászbeszédet a következő szomorújelentéssel közölte a család:

„Alólírottak mély szomorúsággal tudatjuk, hogy a hűséges férj, testvér, rokon és jó barát

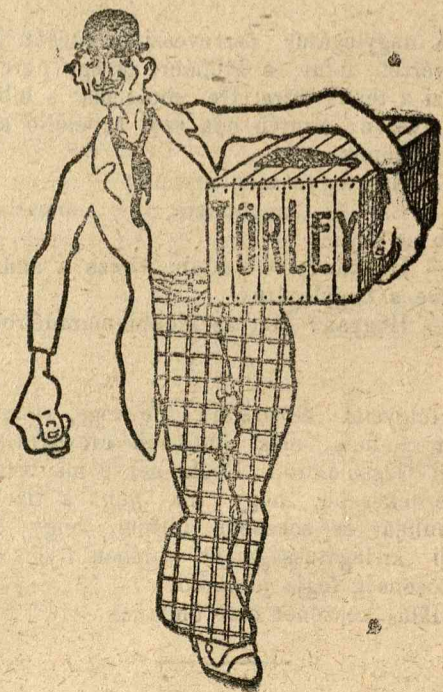
nagykőrösi Gerecze Andras életének 52-ik, boldog házasságának 25-ik évében, folyó évi december hó 24-én délelőtt 10 órakor hosszas szenvedés után elhunyt. Földi maradványai folyó évi december hó 26-án délután 2 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint örök nyugalomra helyeztetni. Végtestességétéle az elhunyt rokonai, barátai és jóismerősei szomorúan meghivatnak. Béke legyen porai felett. Szilágysomlyó, 1913. december 24. Özv. Gerecze Andrasné szül. Ecsedi Zsuzsanna, az elhunyt neje. Dr. Gerecze Péter, Gerecze Pál, özv. Fodorné Gerecze Kata, özv. Szántó Mártonné Gerecze Mária, az elhunyt testvérei.“

— **Műkedvelő-előadás Ippon.** December 26-án este hat órától kezdődőleg remekül sikerült műkedvelő előadást tartott az ippi ifjusági egyesület. E célra az állami iskola egyik termében ügyesen készített, izlésesen díszített színpad állott rendelkezésre. Színpadra került elsősorban a „Nőkérdés“ című vigjáték, melynek keretében Csepei Zsuzsanna, Béres Erzsébet, Fodor Róza, Salánki Erzsébet, Biró Anna, Béres F. Ferenc ifj. és Borzási Ferenc szereplők buzgólkodtak a siker érdekében. Szorgalmuk és rátermettségük jutalma volt az az elismerés, melylyel a haligatóság őket állandóan derűs hangulattal s tapsviharral jutalmazták. Utána a „Szórakozott apák“ című bohózat következett, melynek szereplői: Béres F. Ferenc ifju, Borzási Ferenc, Krisfalusi Sándor és Bozsoki Erzsébet temperamentumos, az egyes alakításoknak hű kifejezésével a már tetőfokon állott közhangulatot oly magasra csigázták, hogy több helyütt várakozniok, egyben saját ügyességükkel ki kellett tölteniök az őr addig, míg a derű csillapult s a folytatás menete felvehető volt. A függöny leeresztése után ezek a szereplők is megkapták az elismerés adóját, melynek birtokában boldogan léphettek le a színpadról, elvívén azt az öntudatot, hogy a nyert elismerésre valóban ráérdemesültek. Ezután „Az elevenholt házaspár“ című bohózat keretében Borzási Sándor, Antal Ferenc, Krisfalusi Sándor, Béres Erzsébet, Fodor Róza és Csepei Imre szereplők vették át a játék fonalát s az ügyesség pártlan kifejezésével ezt a lelkesedést igazán nem remélte fokra emelték. Általában a szereplők mindegyike ügyes volt, a színpadon otthonosan mozgott. Mindnyájan azzal a boldog érzéssel kerekedhettek az ezután következett s reggelig tartott táncra, hogy fáradságukért elnyerték a közönség háláját.

K. M.

— **Az Apolló mozgó-színházban** ma egy szenzációs anarchista dráma kerül előadásra „Fekete kéz“ címen.

— **Tűz.** Karácsony szombatján zsirt olvasztottak Kovács Márton kémeri gazdálkodó házában. A kellelénél kissé jobban megrakott tűzhelyből kiröppenő szikrák meggyújtották a háznak szalmás fedelét, mely nem kéménnyel, hanem csak u. n. füstfogóval volt ellátva. Úgy emlékezünk, hogy van valami vármegyei szabályrendelet a füstfogók ellen, melyek már számos esetben voltak és lesznek tűzveszedelem okozói. Jó volna azt a szabályrendeletet szigorubbán végrehajtani.

— **Papp László öngyilkossága.** Tegnapelőtt reggel 9 órakor gyors egymásutánban két revolverlövés dördült el egy máskülönbösen nagyon csendes magura-utcai házban. A szilágyosomlyói ügyvédi kar egyik legidősebb tagja, Papp László szívenlőtte magát. Mire megriadt felesége berohant hozzá, már holtan feküdt az iroda padlóján. Nyugodt megfontolással ment a halálba, mielőtt öngyilkosságát végrehajtotta volna, — vasárnap meggyónt, megáldozott, — majd leveleket írt, melyekben jó embereitől elbucszott s megtette végső intézkedéseit. Kuszált betűkkel írott üzenetei közül legmeghatóbb az a néhány sor írás, melyet dr. Nádudvary Jenőhöz intézett:

„Tisztelt Collega ur!

Utolsó kérelmem: legyen szíves szeretett jó feleségemet támogatni, hogy a nyugdíjilletményét megkapja. Egészen erőtlén vagyok. Tisztelettel: Papp László. 1913.“

Bölgöny Bálint rendőrkapitányhoz intézett levelében öngyilkosságának okául idegességét jelöli meg. Más oka nem is lehetett: feleségével példás családi életet élt, — s bár ügyvédi működést az utóbbi években nem folytatott, anyagi viszonyai rendezettek voltak.

Csendes, mindenkiel szemben előzékeny öreg ur volt, akiről igazán nem lehetett hinni, amit mondtak róla, hogy a tulipánmozgalom idejében tulipán-virágait kipusztította kertjéből. A főkapitányhoz intézett utolsó levele is békés, csendes érzelmeiről tanuskodik, azt írja, hogy nem bántott senkit, őt se bántotta senki. Levele végén boldogságot kíván a város minden egyes polgárának. A gyászírra a „Silvania“ takarékpóztár, melynek az elhunyt egyik igazgatója volt, — gyászlobogót tüzött ki. A temetés ma fog végbe menni.

— **A Magyar Lányok galériája.** Hétről-hétre egész kis arcképesarnokot közöl előfizetőinek fényképeiből a magyar leányvilág kitűnő lapja, amely ilyenformán még közelebb hozza egymáshoz Tutsek Anna kitűnő ujságjának előfizetőit és lassanként az egész nagy leánytábor megösmerteti egymással, lakjanak bármilyen messze is egymástól, az ország bármely városában. A jövő kis háziasszonyainak gondosan szerkesztett ujságja külön rovatában, melynek címe „Katóka a konyhában“ hétről-hétre praktikus tanácsokkal is szolgál a háztartás és különösen a konyhaművészet köréből és minden napos élet problémáiban, amelyekkel a háziasszonyok meg kell birkóznia. Szépirodalmi részét a legkitűnőbb magyar írók írják és minden sora tiszta, fehér írás, melyet a leggondosabb anya is nyugodtan adhat serdülő leánykájának kezébe. A Magyar Lányok kiadóhivatala Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 16. sz. — Előfizetési ára negyedévre 3 korona, félévre 6 korona.

— **Az „Uj Idők“ ajándék-könyvtára.** Minden megdrágul, csak a jó könyv marad olcsó. És a könyvek között is van olyan, amely nemcsak hogy olcsó, hanem a szó legszorosabb értelmében — ajándék. Az „Uj Idők“, a magyar családok e kedves hetilapja, az általános nagy drágaság idején egész könyvtárra való kitűnő könyvet ad ingyen ajándékba előfizetőinek. Dumas világhírű regénye, a „Gróf Monte Cristo“ után most a „Forradalom és Császárság“ nagy, nyolc kötetes munkáját juttatja el ajándékba a magyar családokhoz. A világhistoria legizgalmasabb korát, a francia forra-

dalom és császárság idejét iratta meg az „Uj Idők“ kipróbált tollu íróival és ez a nagy, historiai regény, amely egyesíti magában a regény minden érdekességét és fordulátát, a történelmi munka minden alaposágát és a dráma minden izgalmas feszültségét, rövidesen éppen olyan páratlan népszerűségre tesz majd szert, mint a „Gróf Monte Cristo“. Az új évfolyamban Herczeg Ferenc, a Wahrmann díj nyertese új regényt kezd, amely a negyvennyolcas idők gyönyörű korát eleveníti föl. Az Uj Idők kiadóhivatala Budapest, VI., Andrassy-ut 16. sz. — Előfizetési ára negyedévre 5 kor., félévre 10 korona.

— **Törjük a fejünket** A képes lap utolsó oldalán huzódik meg a rejtvény. Ezt a szerénységet az olvasók azzal honorálják, hogy hátulról kezdik forgatni a lapot, s addig nem mennek tovább, míg a fejtörő nyitját meg nem találták. A „Háztartás“, Kürthy Emilné országszerte híres lapja, — mely immár eljutott a 20 éves jubileumához, azzal tréfálja meg olvasóit, hogy megfordítja a fejtörés problémáját. Pályázatot hirdet újszerű, elmés rejtvényekre. Hadd törjék fejüket a fejtörő kieszelésével. Lehet gondosan rajzolt képrejtvény, verses vagy prózában írt szótagrejtvény, szótalány, számrejtvény, logograf stb. A legsikerültebbekért a „Háztartás“ bőkezű tulajdonosa a következő értékes díjat tűzte ki:

- I. Egy teljes alumínium konyhaberendezés.
- II. Egy teljes fényképező készlet.
- III. Három üveg legfinomabb Cognac.
- IV. Egy bőr ridikül.
- V. díj: 50 kötet Háztartási könyv.

A pályamunkák 1914. március hó 1-ig a „Háztartás“ kiadóhivatalába Budapest, II., Margit-körut 5/B. küldendők. Az eredményt annak idején a „Háztartás“-ban ismertetik, s nem csak a nyertes, hanem a többi sikerült rejtvényt is közölni fogják. A „Háztartás“ előfizetési ára egy fél évre 6 K. Félévi előfizetésnél ingyen küldi a kiadóhivatal Kürthy Emilné husz pompás háztartási könyvét.

— **Csalavári Csalavér.** A vidám ravaszdi koma, aki éppen úgy meghódította a magyar gyermekifjúságot, mint Tányértalpu koma, a bundás nagyur, most újra megszólal legnépszerűbb gyermekujságunk hasábjain, „Az Én Ujságom“-ban, ahol Móra Ferenc elmondja új és kacagató kalandjait. Pósa Lajos eleven, kedves gyermekujságja hétről-hétről gazdag tartalommal jelenik meg és azonfelül minden évnegyedben még külön ajándék-könyvekkel is kedveskedik előfizetőinek. Legutóbb Cooper világhírű „Bőrhárisnya“ történetét juttatta el ajándék gyanánt a magyar gyermekifjúsághoz és az új januári évnegyedben az érdekes, kalandos történetű „Vadfogó“-t kapja meg ingyen az Én Ujságom minden előfizetője. Az új, januári évfolyamban „A gépmadár“ címmel új regény indul meg, amely a mai élet izgalmas sietését dolgozza föl művészi erővel, érdekfeszítően. Az Én Ujságom kiadóhivatala Budapest, VI., Andrassy-ut 16. sz. — Előfizetési ára negyedévre 2.50 korona, félévre 5 korona.

— **A „Vasárnapi Ujság“** karácsonyi számával kapják az előfizetők a rendkívüli díszes kiállítású karácsonyi albumot, mely Székely Bertalan, nagy művésznök tiz remek festményét adja pompás kivitelű színes másolatban, Gerő Ödön szövegével. A ritkaság képalbum valóságos művészi esemény, első méltó összefoglalása Székely művészetének; az újévkor belépő új előfizetők is ingyen kapják. A karácsonyi szám ezenkívül is igen gazdag és becses tartalommal jelent meg: Rákosi Viktor, Kaffka Margit, Krúdy Gyula, Ady Endre, Rudnyánszky Gyula, Erdős Renée, Grazia Deledda írták szépirodalmi közleményeit, melyekhez kiváló magyar művészek rajzoltak szép illusztrációkat, pompás képek mutatják be Szép Ernő Az egyszerű királyfi-jának előadását a Nemzeti Színházban, a mozgóposta karácsonykor oly mozgalmas életét. Takáts Sándor régi magyar karikatúrákat mutat be, egy képsorozat a budapesti szabadságoszor kivitelre elfogadott mintáit. Egyéb közlemények: érdekes cikk a delegációkról, az újon megkerült Mona Lisa a firenzei Uffiziben s a rendes heti rovatok Irodalom és művészet, sakkjáték stb. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre öt korona, a „Világkrónika“-val együtt hat korona.

Megrendelhető: a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában. (Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 K. 40 f.

— **A Nap a magyar ujságírás szenzációja.** A Nap a magyar közönség legkedvesebb lapja. A 48-as eszmék és a magyar nemzeti törekvések egyetlen hű és törhetetlen szószólója. A legmodernebb, legfrissebb és legkitűnőbb lap A magyar riport uttörő mestere. Főszerkesztő: Braun Sándor. Dr. Hajdu Miklós társszerkesztő. Munkatársai: a magyar ujságírás kitűnőségei. Peldányszáma amerikai ujságsiker! Előfizetési ár: egy évre 18 korona, félévre 9, negyedévre 4 korona 50 fillér, egyhónapra 1 korona 60 fillér. A Nap-ot megérkezése után azonnal házhoz szállítja A Nap kihordó szervezete.

— **Budapesti Hirlap.** Főszerkesztő és lap-tulajdonos: Rákosi Jenő Az ország legelterjedtebb és legtekintélyesebb politikai napilapja. Megjelenik naponta (hétfő kivételével) kora reggel. Előfizetési ára: egy évre 28 kor., félévre 14 kor., negyed évre 7 kor., egy hónapra 2.40 kor. Egyes példány ára 10 fill. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körut 5. sz. Minden ember tudja ebben az országban, hogy a Budapesti Hirlap ugy politikai magatartásban, mint társadalmi, művészi, irodalmi és gazdasági törekvésében a nemzeti irányt követi és csak egy célt ismer és ez az, hogy erős hittel és lankadatlan buzgalommal szolgálja a magyar nemzeti érdeket. Ezért terjed el a Budapesti Hirlap oly nagy mértékben a magyar komoly hazafias körökben és ezért mindenki, aki lelkében és törekvésében ugyanama vágyakat érzi, mint a Budapesti Hirlap emberei: a Budapesti Hirlapból merít tudást és lelkesedést és aki csak teheti, a Budapesti Hirlapot járhatja házához. A Budapesti Hirlapot haszonnal forgatja kezében a családfő, az asszony és az ifjuság egyaránt. Közleményeit mindig a jó izlés és a becsületes hazafiság diktálja, értesülései mindig kimerítőek és szavahihetőek, tartalma válogatott és terjedelmes. Minden magyar embernek a figyelmébe ajánljuk a Budapesti Hirlapot.

Tisztelt vendégeimnek és jó ismerőseimnek

boldog új évet kívánok!

Grünberger Márton,
fodrász.

A Reklám

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári-, kereskedelmi-, ipari-vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életető eleme.
Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-sikeresebben legjobban és legolcsóbban, megtudható a

LEOPOLD hirdető
vállalatnál
Budapest, VII., Erzsébet-körut 41.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel és páratlan pontossággal eszközölnék hirdetéseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Költségvetések és
tervezetek ingyen! | Telefon.
12-06.

Óh jaj! **Köhögés, rekedtség** Éljen!

és elnyájkasodás ellen elismert
gyors és biztos hatásúak 7-14

Egger mellpasztillái,
az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek.

Doboza 1 és 2 K.
Próbadoboz 50 fill.

Megfojt ez az átkozott köhögés!
Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

Egger mellpasztillája csakhamar meggyógyított!

Gyár és főszékhely: Egger A. Fia, cs. és kir. udv. szállító Bécs.
Kapható Szilágysomlyón: V. Balás Zsigmond és Szaplonczay Sándor gyógyszerész uraknál.

A budapesti „Bölcsészettanhallgatók Segítő Egyesülete“,
Budapest, VIII. Múzeum-körút 6—8 sz.
Tanárjelölteket vidékre nevelőknek, internatusi felügyelőknek, tanügyi kisegítőknél, magántitkároknak és bármely szakszerű munkák elvégzésére **díjtalanul** közvetít a t. nagyközönségnek.

Mielőtt szőlővesszőt
SZŐLŐOLTÁNYT,
BORT
gyümölcs- és diszfát
vásárolna, a saját érdekében kérje legújabb képes árjegyzékünket, mely mindenkre nézve sok hasznos tudnivalót tartalmaz.

Pontos **Szücs Sándor Fia**
cim:
szőlőoltványtelep és bortermelő részv.-társ.
BIHARDIÓSZEG.

4-16

948—1913. végr. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó, az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szilágysomlyói kir. járásbíróságnak 1911. évi Sp. I. 922/14. számú végzése következtében dr. Nádudvary Jenő ügyvéd által képviselt Ignáth Mihály és társa ballaházi lakos javára 176 korona — fillér s jár. erejéig 1913. évi február hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 700 korona — fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: ökrök, lovak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a krasznai kir. járásbíróság 1913. évi V. 103. számú végzése folytán 176 korona — fillér tőkekövetelés, ennek — évi hó — napjától % kamatai, $\frac{1}{3}$ % váltódíj és eddig összesen 73 korona 65 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Ballaháza községben, végrehajtást szenvedők lakásán jelentkezésre leendő megtartására 1914. évi február hó 5-ik napján délelőtt 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielé-

gítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kraszna, 1913. évi december hó 21-ik napján.

THORDAY GERGELY,
kir. bir. végrehajtó.

Elismert legjobb motorok!

Messzemelő jótállás! Kedvező fizetési feltételek!

Eredeti KÖRTING
DIESELMOTOROK álló- és fekvő rendszer
Szívógáz és benzinmotorok.
Benzin és nyersolajos cséplő-garnitúrák, magánjáróval is.
Meglepő újdonság! Meglepő újdonság!

Nyersolajmotorok
gyújtófej, vízbefecskendezés és kompresszor nélkül.

Gellért Ignác és Társa
29-30 mérnöki iroda
Budapest, V., Koháry-utca 4.
Saját érdekében kérjen ajánlatot!

883—1913. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó, az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a, illetőleg az 1908. évi XLI. t.-c. 79. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti IV. kerületi kir. járásbíróságnak 1913. évi Sp. 37,190/2. számú végzése következtében dr. Szántó Aladár ügyvéd által képviselt Gereben Béla budapesti lakos végrehajtó javára 755 K — fill. s jár. erejéig 1913. évi október hó 22-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 700 kor. — fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: írógép „Underrwood“-féle, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a krasznai kir. járásbíróság 1913. évi V. 485/2. sz. végzése folytán 755 korona — fillér tőkekövetelés, ennek 1913. évi január 16. napjától járó 5% kamatai, $\frac{1}{3}$ % váltódíj és eddig összesen 106 korona 40 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Krasznán, végre-

hajtást szenvedő irodájában, hivatalból leendő megtartására 1914-ik évi január hó 14-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1884. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára elrendeltetik.

Kelt Krasznán, 1913. évi december hó 16-ik napján.

THORDAY GERGELY,
kir. bir. végrehajtó.

ELADÓ BOR.

80 hektoliter 1912. évi,
— továbbá 70 hektoliter
1913. évi új bor és 20 hektoliter több évről való aszu bor eladó

Bölöni Sándornál,
Szilágysomlyón.

Horgony-thymol-kenőcs.
Könnyebb sőrüléseknél, nyitott és égési sebekenél. Adag: kor. — 80.

Horgony-Liniment. Capsiol compo.
a Horgony-Pain-Expeller pótléka.
Fájdalommentes bedörzsölés hüléseknél, rheumánál, köszvényéknél stb.
Üvege: kor. — 80, 1.40, 2.—.

Horgony-vas-albuminat-festvény.
Vérzegénységnek és sápkórának.
Üvege: kor. 1.40.

Kapható a legtöbb gyógyszerárakban vagy közvetlenül beszereshető
Dr. Richter „Az arany oroszlanhoz“, címzett, gyógyszerárakból, Prága I, Elisabethstrasse 5.

Fizessen elő
a Vasárnapi Ujságra!

A
**VASÁRNAPI
UJSÁG**

a legrégebb, legkedveltebb
illusztrált hetilap.

ÖTVENNYOLCZADIK ÉVFOLYAM
Szerkeszti HOITSY PÁL.

Előfizetési ára: egész évre 20 korona,
félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Mutatványszám ingyen.

Előfizetéseket elfogad

a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatala

(FRANKLIN-TÁRSULAT)

Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Eladó ház.

Szilágysomlyón, Rákóczi-utcában, a eendő főgimnáziummal szemben, egy utcára néző **uri lakás**, több más **lakóházzal** és megfelelő mellékkel eladó.

Ugyanott eladó **szőlőkert** két hold berakott csemege termőszőlővel, az aljában 3 hold **szántó** és egy hold **gyümölcsös**. Értekezni lehet **Barbovszky János** tulajdonossal Rákóczi-utca 17. szám alatt. (Saját-ház.) 9—9

Máthé László

butorasztalos, kárpitos üzlete, butoraktára és első temetkezési intézete

Szilágysomlyón.

Ajánlja dusan felszerelt butoraktárát asztalos műhelyét és kárpitos üzletét, melyet most rendezett be, ellátva szakképzett munkavezetővel, hol mindenféle asztalos és kárpitos munkák készen kaphatók és megrendelésre is a legrövidebb idő alatt a legfinomabb izléses kivitelben, jutányos árban készíttetnek.

Temetkezési intézetemben

minden kellékek nagyválasztékban állanak a közönség rendelkezésére. Temetések önálló elrendezését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, jutányos árban elvállalja.

Temetkezési intézetemhez diszes kivitelű **gyászkoocsit** hozattam, melyet minden általam rendezett temetésnél ingyen, minden költség felszámítása nélkül adom.

A nagyérdemű közönség pártfogását mély tisztelettel kéri

Máthé László.

Üzlethelyiség és műhely: Báthory István-ut, saját házamban. 29—52

Hirdetmény.

A „Szilágysomlyó és vidéke ipari és gazdasági hitelszövetkezet”, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja közhírré teszi, hogy

takarékbetéteket

legelőnyösebb feltételek mellett elfogad és azok után a betevőknek **6°/_o-os kamatot fizet.**

Ingtalan kölcsönöket ad első betáblázásra előnyös kamatláb mellett. — Különösen ajánlja a **hosszabb lejáratu** — 50 éves — földkölcsönöket **5¹/₂^o/_o**, avagy **6¹/₂^o/_o-os jelzálogos kölcsönöket** is, melyeknek kieszközlésében díjmentesen jár el.

5—20

Az igazgatóság.

Hungária Bank r.-t.

Budapest, Koronaherceg-u. 18.

Legelőnyösebben kamatoztat **takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlákra.**

Gabonaneműeket, takarmányféléket a legelőnyösebben vesz és elad bizományban.

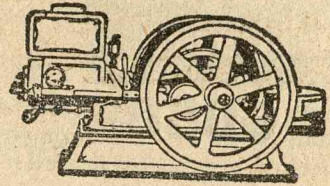
Elnök: Gróf Sztáray Sándor. Alelnökök: Gróf Cagninacci Giacinte, Bárány Ferenc, Gróf Zichy Géza Lipót. Igazgatósági tagok: Gróf Apponyi Gyula, Beniczky Ödön, Gróf Cagninacci Pál, Gróf Erdődi Sándor, Bárány Wulf de Flotow, Bárány Hatvani Károly, dr. Lippmann Frigyes, Manterger Nothomb Albert, dr. Pekár Imre, Gróf Choiseul Praslin Gábor, Sohleifer Bretislav, Gróf Seher-Toss Béla. Ügyvezető igazgatók: Walder Béla, dr. Aczél János.

Altalános elismert tény,

hogy kukoricamorzsolók, répvágók, malmok, takarmánykamarak meghajtására legkötőbben az eredeti amerikai

WATERLOO BENZINMOTOR

válík be.

Egyedül kapható:

DÉNES B.

betéti társaságnál, BUDA-PEST, V., Lipót-körut 15.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

11—13

Hirdetések

A „Szilágysomlyó” részére jutányos áron vétetnek fel.

Rézágy, félrez- és vaságy, mosdók, éjjeli szekrény, sodrony ágybetét, ofrik matrac, ruhafogas, gyermekkoocs, gyermekszék, fatartó, széntartó, kályhaellenző és elötét és mindenféle **vas- és rézbutor** a legjutányosabb áron lesz kiárusítva 9—52

Garai Károly

vas- és rézbutor gyárából ARADON.

FRANKOVITS IGNÁCZ R.-T.

vas- és fűszernagykereskedés

Szilágysomlyón. (Piactér)

Értesíti a n. é. közönséget, hogy a téli idényre a legjobb minőségű porosz kőszénre előjegyzéseket a pontos szállítás végett elfogad. Az árakat a lehető legolcsóbban fogja számítani. 32—

Egyenruhák

tisztek, katonai hivatalnokok, önkéntesek, vasuti és postatisztek, tűzoltók, erdésztisztek, pénzügyőrök és minden rendű egyenruhát viselő testületek részére a legjobb és legegységesebb kiállításban.

Kropatschek fegyverek

8 golyóra egyszerre tölthetők, a legjobb ismétlődő vadászfegyverek.

TILLER

MÓR és TÁRSA

cs. és kir. udvari szállítók

Budapest IV. ker., Váci-utca 35.

Pompás polgári ruhák

a legdivatosabb angol szövetekből, kitűnő szabású által a legnagyobb mértékben elkészítve, a jelenlegi nehéz pénzügyviszonyokhoz arányitva olcsó árak mellett. Korhú

diszmagyar ruhák, legszebb libériák.

1 drb. teljesen jó Kropatschek csendőrségi fegyver 20 K, 1 drb. szebb fegyver 25 K, 1 drb. ideális szép fegyver 30 K, 1 drb. Kropatschek szurony 1 K, 1 drb. fegyverszij 1 K, 1 drb. fegyverszij szélesebb és jobb 2 K, 1 db. derékszij táskával 3 K, 1 db. tölténytáska 3 K, 1 drb. élestöltény 10 f, 1 drb. vaktöltény 10 f, 1 drb. csavarhuzó nyéllel 20 f, 1 drb. tőrővas fegyvertisztításhoz 20 f.

Milliók használják

Köhögés

láz, katharrus, nyálkásodás ellen

Kaiser-féle
Mell-Karamellák
a „3 fenyővel”

Orvosoktól és magánosoktól **6050** hitelesített bizonyítványt kezeskedik a biztos sikerről.

Kitűnő jóízű bonbonok.

Egy csomag 20 és 40 fillérért, egy doboz 60 fillérért kapható Viski Balás Zsigmond gyógyszerárán Szilágysomlyón. 28—

A NAP

Főszerkesztő : Braun Sándor

Kiadótulajdonos : Mérei Jenő

A NAP

vidéki kihordó szervezete A NAP-ot megérkezése után azonnal kézbesíti előfizetőinek

Egy szám

6

ára fill.

A NAP

a magyar ujságírás szenzációja, a magyar közönség legkedvesebb lapja, a 48-as eszmény és a magyar nemzeti törekvések egyetlen hű és kéréletlen szószólója.

Minden jó magyar ember olvassa a A NAP-ot.

TESSÉK ELŐFIZETNI!

Egy évre 18 kor. Negyedévre 4.50 kor.

Félévre 9 kor. Egy óra 1.60 kor.

A NAP

vidéki kihordó szervezete A NAP-ot megérkezése után azonnal kézbesíti előfizetőinek

Egy szám

6

ára fill.

FÉNYES EREDMÉNYT HOZ

A NAP minden apróhirdetése, mert naponta 155.000 havonta 4.130,000 példányban jelenik meg és mindenki olvassa!

A NAP apróhirdetési levelezőlapja 10 szóig 70 fillér, 20 szóig 1 korona 40 fillér, 40 szóig 2 korona 80 fillér. Kapható a dohánytözsékben!

BÖLÖNI SÁNDOR KÖNYVNYOMDÁJA SZILÁGYSOMLYÓN.

Ajánlja a mai kor kivánalmainak megfelelő betűkészlettel, diszítésekkel és villanyerőre berendezett GYORSSAJTÓVAL ellátott KÖNYVNYOMDÁJÁT mindenféle nyomdai munkák gyors, csinos és hibátlan elkészítésére.

A legjutányosabb árban és legrövidebb idő alatt készít:

TUDOMÁNYOS ÉS SZÉPIRODALMI KÖNYVEKET, FOLYÓIRATOKAT, KÖRLEVELEKET, SZÁMLÁKAT, ÁRJEGYZÉKEKET, FALRAGASZOKAT,

BÁLI ÉS LAJODALMI MEGHÍVÓKAT, ELJEGYZÉSI KÁRTVÁKAT,

LEVÉLPAPIROKRA és BORITÉKOKRA CIMEKET,

NÉVJEGYEKET, stb.

KOCKÁS ÉS SIMA LEVÉLPAPIROK,

boritékok és mindennemű nyomtatványokhoz nagyválasztéku papirraktár.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

UGYANITT MEGRENDELHETŐ A

„SZILÁGYSOMLYÓ”

POLITIKAI HETILAP.